

اداره مخصوصه

درسعادتنده باب عالی جاده سنده

محل اداره :

# مشارف

اخطار :

مسئله کوزه موافق آثار جدیدیه مع المنوئیه

قبول اولنور

درج ابدلهین آثار اعاده اولنور

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لاق رساله در

مؤسسه لری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

درسعادتنده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیراه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی  
۲۰ غروش فضله آلنیر

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی

۶۰

۸۰

۸۰

درسعادتنده

ولایاتده

ممالک اجنبیه ده

درسعادتنده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور

ایکنجی جلد

۱۹ رجب ۳۲۷ پنجشنبه ۲۳ تموز ۳۲۵

عدد : ۴۸

بولان ذاتك ترجیحی لازم کلیدی میر مومی الیهك انتخاب اولمسنه نظر آ بونظریهك دخی تعقیب ایدلماش اولدینی آکلاشلمقدهدر.

قالدیكه محكمه تمیزك هیئت عمومیه سنده استخدام اولمسی بنه میر مومی الیه درجات محاکمی ضبط کاتبلرندن فضلہ بر اہمیت تأمین ایدہ من. چونکہ هیئت مذکورہ دہ ایفا اولنان وظیفہ محکمہ تمیزك دائرہ خصوصیه سنده کی وظیفہك طرز ایفاسنه تمامیلہ موافقدر. هیئت مشار الیہادہہ اعضادن بری تقریر مسئلہ ایدر و اکثریا قرارک اسباب موجبہ بوصلہ سنی بر لکده ویرر ونادراحوالده هیئت عمومیه دہ بولنان ضبط کاتبی — کہ ہر دائرہ نامہ اودائرہ یہ منسوب بر ضبط کاتبی بولنور — اون طقوز ذاتك نتیجہ مذاکراتی ضبط ایدر. رأیلر استفسار صورتیلہ برر برر اشارت اوانور. بنابرین ضبط مذاکرات کاتبلر ایچون اصلاً موجب مشکلات اولماز.

تفصیلات مشروحہ کافہ مشاہدہ یہ مستنددر. مع مافیہ وکیل مشار الیهك شو افادہ سیدہ موافق نفس الامر دکلدر. زیرا محکمہ تمیز جزا دائرہ سی نامہ هیئت عمومیه دہ ضبط کاتبی وظیفہ سنی ایفایہ مکتب حقوقک اون یدنجی سنہ تدریسہ سی مأذونلرندن حسین وھی افندی مأمورددر کہ یکرمنجی سنہ مأذونی بولنان علی مرتضی افندیدن ایکی اوج سنہ مقدم مذکور دائرہ یہ انتساب ایلمشدر. هیئت عمومیهك انشای مذاکراتندہ بعضاً برای استفاده افندی مومی الیه علی مرتضی افندینک رفاقت ایتش بولمسنک وکیل مشار الیهجہ پک مهم برمدار احتجاج اولمق اوزرہ مجلس عالی ملیدہ سرد واتیان اولمسی حقیقت حالی بیلنلرجه پک غریب تلقی اولمشدر.

آلتنجیسی کہ انجمن اعضاسنک مسامی اولان اقتدار وطلاقتک سبب ترجیح عداولمسی اساسیدر. معلومدر کہ جریزہ وطلاقت کی اوصاف زائدہ دہ برذانی دیکرینہ ترجیح ایچون مرجوحلرک دخی جریزہ وطلاقتلری بیلنمک لازمکاور. هنوز نظارتہ یکی رک مأذونلری طایماقمده اولدینی بیان ایدن وکیل مشار الیهك انتخابدہ مهمل بر اقدینی مأذونین سائرہ دہ بواوصاف زائدہك موجودیت وعدم موجودیتی بیلہ یہ جکی طبعیدر. ذاتاً مشار الیه بوبادہ اقرار مشروحیلہ دہ ملزمددر. انجمنده بولنان ذوات ایسہ آنجق کندی دائرہ لرندہ کی مأذونلری مقایسہ ایدہ بیلہ جکلرندن دائرہ لری خارجسده کی مأذونلرک بوقیل مزیات جہتندن منتخبلرینک مأذونی بولندینی کشف ایتہ لرینک بطلانی ظاهردر. مع مافیہ مادامکہ انتخاب مضبطہ سنی تخیم ایدن ذوات جانبندن مدعی عمومیلک ماموریتی ایچون تعریفات قانونیہ خارجندہ اولہرق بوقیل اوصاف زائدہ امر انتخابدہ مطمح انظار اتخاذ ایدلش وسبب مرجح اولمق اوزرہ قناعت وجدانیہ لری بونقطہ دہ تمرکز ایلمشدر. اوحالده کندولرینک بالذات بونی دیکر مستخدم مأذونلر دہ دخی تحری ایتلری وحی بوبادہ طریق اختباره توسل ایلملری لازم کلوردی. حالبوکہ بومزیاتی ارادقلری حالده انشای انتخابدہ بویولده هیچ برتشبثلرینک سبق ایتماش اولدینی بوکون طلاق و جریزہ جہتندن دخی منتخب ذاتہ حائر رجحان قدمای مأذونینک موجودیتی کوستریر.

وکیل مشار الیهك القی اساسہ ارجاع ایلہ تشریح اولنان بیانات سالفہ سی اسباب قانونیہ وقواعد ونظریات علمیه ایلہ تدقیق ایدلش اولدینندن یئہ سوزی مشار الیه بر اقبورز:

«اگر منحل اولان مأموریت اعضا ملازمکی اولسہ ایدی هرکس بوظیفہ یی ایفا ایدردی لکن مدعی عمومیلک وظیفہ سنک دہا مهم اولدینی بر جوق مزایایہ محتاج اولدینی محتاج ایضاح دکلدر.»

حالبوکہ مشار الیه دہا برایکی دقیقه اول بوظیفہ ایچون «در سعادت بدایت مدعی عمومیلکندہ بیک غروش معاشلہ وعادتا کتابت درجہ سنده بر مأموریت» دیوردی. دیک کہ وظیفہك اہمیتی صرہ سنہ کورہ ترایدوتناقص ایتمکدہدر. اقربا ومنتسبیندن برذاتی کچیرمک لازم کلنجه وظیفہك اہمیتی ازانیور. مستحق ذوات طالب اولنجه اونلرک ایفا ایدہ یہ. جکی درجہ دہ کسب اہمیت ایدلور. طوغریسی اثبات مدعا خاطر ایچون مدعی عمومیلک مقامنک اعضا ملازم لرینک وظیفہ دار اولدینی حاکمکلدن دہا مهم اولدینی افادہ سنی بوبادہ کی قواعد قانونیہ ونظریات علمیه یی بحق تدریس ایدہ بیلہ جک برذاتدن استماع ایلمک موجب تأثردر. مع مافیہ شوقدیننی سویلیہ لم کہ قانون هر حقوق مأذونی کرک اعضا ملازمکلنی وکرک مدعی عمومی معاونلکنی ایفایہ متساویاً اہل فرش ایتشددر.

برحقک اثبات ویاضاعہ سنده بالفعل صاحب رأی اولان ایلہ اورایک حصولنی تسہیل ایدہ جک اولان ذاتدن قنغیسنک هیئت اجتماعیه قارشو دہا مهم بروظیفہ ومسئولیت تحمل ایتش اولدینی تقدیر ایتک وبونک اولیہ بیوردینی کی هرکس طرفندن یاپیلہ جق برایش اولمادینی آکلامق اوزون اوزادی یہ دوشونمکہ ترتیب مقدمات ایلہ استنباط نتایجہ مفقور اولسہ کرکدر. ماردینی زادہ:

ابوالعلا

مابعدی وار

## تذکرہ حوالہ

### یاد ماضی

محرر فقیرک بابیلک مسلککنہ تعریض ایلایکمی عباس افندی ایشتمش اولدینندن بحث ایلہ بکا کوجنمش اولدینی خبر ویردیله. کیم بیلور بونفاق قننی مفسدک اثرہمتی ایدی؟ عباس افندینک شخصنہ محبت فضیلتنہ حرمت اولدینندن ہان نزدینہ عزیمت ایلہ بیان حال وحقیقت ایلدم. انشای صحبتدہ شونی دیمشیدم: معلوم فضیلتندر کہ تصدیق وانکار معلوم ومعین اولان شیئہ تعلق ایدر؛ مسلک بابی هنوز عامیہ افشا ایدلماش اولدینندن نچہ مجهول اولان بر حال وکیفیتہ اعتراض ایتک نصل ممکن اولور؟ بوسوزمہ جواباً عباس افندی برافادہ اجمالیہ ایلہ بابیلکک مذہب شافعی یہ قریب برمساک اولدینی بیان ایتدی وسوز

ایراندہ بایلیک یوزندن طرف طرف فتن و وقوعات ظهورہ کلسنہ و کتدیکجہ احوال کسب و خامت ایلمسنہ مبنی و قتیله میرزا بہاء افندیلہ برادری میرزا صبح ازل تابعلریلہ برلکدہ حکومت ایرانیہ طرفندن خارج ملکہ چیقارملری اوزرینہ حکومت سنیہ عثمانیہ جہ بغداد کنند۔ ولرینہ اقامتکاه تنسیب ایلمش و دارالسلامک ایرانہ همجوار اولسی حسیلہ بونلر اورادہ ایرانیان ارہ سندنہ بایلیکی حوزہ ایرانندن دہما زیادہ بلا مانع و مزاحم توسیمہ قویلمشارسہدہ بایلیک بویله حدود ایرانیہ قریب بر محلہ بولملری ایران مصالحہ مضر کور۔ نمسیلہ دولت مشارالہا طرفندن اولنان التماس اوزرینہ حکومت سنیہ بونلری عن جماعۃ ادرنیہ کوندرر، ادرنہدہ بولملری دخی دولتجہ مناسب کورلیہرک اخیراً اورادن میرزا صبح ازل قبریہ، میرزا بہاء افندی عکایہ قالدیرلمش و ہرنہ سنیہ مبنی ایسہ احد ہانک اتباعندن بمضیلری آخرک بولندینی محلہ سوق ایلمش۔ لکن ایکی برادر ارہ سندنہ خارج جماعت ایچون ہنوز معلوم اولیان اسبابدن طولایی شدتلی بغض وعدوان اولوب بوحال طبعی ایکی طرفک مریدان و اتباعنہ ساری اولدقندن بشقہ کوندن کونہ شدتی ارتیرمش اولدیفندن بہاء افندی اتباعندن بمضیلری میرزا صبح ازل جماعتندن عکادہ بولانلری بڑ دہا عکایہ کتمہدن اول قتل ایتشلر۔ بوخصو۔ سدن طولایی حتی بہاء افندی بیلہ حکومت محلیہ جہ تحت استجوابہ التماس۔ بہاء افندیکن استجوابندہ حاضر بولنانلر کندیسکنک غایت سلیس و فصیح عربجہ تکلم ایتدیکنی سویلرلر ایدی۔

ماحصل، نفس ناطقہ جماعت اولان میرزا عباس افندیکنک روی بشوشی و کولکاری فریقہ ایدن جاذبہ کفتاری کندیسیلہ ملاقی اولانلردہ برخاطرہ مبتسمہ برافاقم ممکن دکلر۔ و بایلیک حقیقتندہ ندن عبارت اولورسہ اولسون امر بۂ ایرانیانہ کورہ مقصدہ وصول ایچون برسرریع و نافذ وسیلہ اولوب مقصد اصلی ظواہر حالدن استدلالہ نظراً صفویلر کی شیخلسکدن شاہلغہ کچمکدر۔

راقم الحروف بعد بعد در سعادۃ کلوبدہ یرلشدیکم زمان بایلیکدہ و علی الخصوص عباس افندی یہ دائر مشہودات و حساباتی در سعادۃ اقامت کزین بعض متحیزان ایرانیانہ حکایہ ایتمش و ایام اخیرہدہ بایلیک نفس ایران ایلہ بلوچستاندہ و ہندستاندہ تکرر ایلدیکنی و حتی بایلیک امریقایہ قدر توسیع حدود ایدوب اورالردہدہ بین النصاری انتشارہ باشلامش اولدیفنی علاوہ ایلمش ایدم۔ آغزمدن [بابی] لفظی چیقار چیقماز مخاطبین کرام اول قدر غلیانہ کلدیلر کہ عادتاً کشادہ برہوا بردنبرہ قراروب رعد و برق ایلہ مترافق شدتلی بریاغور نزول ایتمش کی مجلس صحبت برہای و ہوی جدل ایلہ نیل خروشان ایچندہ قالدی۔

بوذاتلری برطرفہ برافہم، و قیلہ در سعادۃ نشر اولنان فارسی «اختر» غزنیسی ارکان تحریرندن و ملفی مجلس معارف اعضاسندن مہدی افندی کی بر ادیب حقیقت شناس بیلہ جوش و خروشہ کلدی،

عموجہ سی میرزا صبح ازلک کتاب عزیزہ عربجہ حاشا نظیرہ یامش اولدینی و ادیلرینہ منساق اولدقندہ: عموجہم لسان مادرزادی اولان فارسی یی درستجہ یازہماز، نرہدہ قالدی کہ فرسان معانی یی، فصحا و بلغانی عاجز برافان کلام اللہ عربجہ نظیرہ یاپہ بیاسون؛ انک ہذیانیلہ بایلیک جملہ اتہامی روامیدر دیدی۔

بز عکادہ بولندیفنمزد متجہ بہاء افندی مستأجراً اقامت ایلدیکی خانہدہ منزوی اولوب جماعتدن بشقہ کیمسہیہ کورنمز اولدیفندن جماعتک امورینی عباس افندی ادارہ ایدرایدی۔ عباس افندیکنک طور و مشربی تدقیق اولنورسہ شیخانہ اولمقندن زیادہ سیاست شناس برطرز و حالتی آندیردینی نمایان اولور۔ ایران حقندہ مطبوعات اجانبہدہ بر مقالہ مصادف چشم دقنی اولاجہ ساعتجہ کمال کرمی ایلہ بیان مطالعہ ایدر و بوندن اول قدر مست حظوظ اولور ایدی کہ بتون خواب و راحتنی آکا فدا ایلر۔ بعضاً عربجہ و فارسی مقالہلر یازوب فرانسزجہ ترجمہلریلہ آوروپا مطبوعاتنہ کوندردیکی دہ اولوردی۔ حسن صحبت و معاشرت، کرم و سخاسی ایلہ عکادہ قلوب عامہ یی تسخیر ایلمش اولدیفندن اقامت ایلدکاری خانہک بولندینی میدانچیفک قارشو۔ سندنہ سلاملق اتخاذا قلنان محلدن غنی و فقیر مسلم و نامسلم زوار صبح و مسا اکسک اولماز۔ مسافرلرہ لذیذ چایلر، شیرازک اعلی نفیس تنبا۔ کولرندن نارکیلہلر اکرام ایدیلور۔ پک چوق کرہ اولوردی کہ عباس افندی خارج سورودہ واقع بستانلر ایچندہ اشترایلمش اولدینی باغچہدہ بڑہ ضیافتار و یرر ایدی؛ برلکدہ چیقلوب تنزہلر طعاملر ایلدکدن صکرہ ینہ برلکدہ قلعہیہ عودت اولوردی۔

انہای صحبتدہ اطفال جماعت مشاعرہ ایدرلر ایدی، شویلہ کچو۔ جفک بری از بردن فارسی بریت اوکور، بیتک حرف رویسی نہ ایسہ دیگر بر جوق صدری او حرفندن بریت بولوب مقابلہ ایدر بیت نائینک رویسی ہرنہ واقع اولورسہ اوچنجی دہ اولی بویلہ بریت بولور، و ہلم جرا: مثلاً برنجی بیتک قافیہ سی [میم] ایسہ دیگر جوجق اولکی حرفی [میم] بریت اوکور، بیت نائینک قافیہ سی [نون] ایسہ اوچنجی جوجق اولی [نون] بریت بولور بویلہ بویلہ بریتش سکسان قدر بیت اوکورلر۔ حافظہ اظغالی برطاقم اشعار آبدار ایلہ طراو۔ تیاب ایتک ایچون نہ کوزل تمرین! جوجقلرک نشہ سنی تزید ایچون بعضاً بڑدہ مشاعرہیہ قاتیلوردق، اما اوچنجی دردنجی تکرردہ قالوردق۔

کرک جماعتک کرک اطفال جماعتک تربیہلری حقیقہ سزاوار تقدیردر جوجقلرہ قرآن کریم فارسی ترجمہلریلہ برابر تلمیم ایدیلور مبادی علوم کوستیلور، فرانسزجہ او قودیلور آحاد جماعتدن بمضیلری مراغوزلق، طوغرامہ جیلک کی صنعتلراجرا ایدر، برطاقی بغدادی و سائرہ تجارتیہ مشغول اولور۔ کشکول بدست اولہرق ایرانندن قوپوب کلن بعض سیاحینہ عباس افندی مقدار کافی سرمایہ و یرر، استعداد و قابلیتہ کورہ صنعت و تجارتیہ مشغول ایدر، مطابواعت ایتیانلرینی دائرہ جماعتہ تقریب ایتمز۔

اوستاد سخن که محرر فقیر طرفه نه قدر توجهی اولدیغی چشمه زار  
فضل و کالیدن رشحه باش التفات اولان شو نشیده غرا ارانه ایدر :

ای افصح و ابلیغ امانل      وی مرجع و ملجأ افاضل  
ای حضرت حق هزور      وی عارف نکته سنج و فاضل  
اسرار بلاغتکله دلدن      اولدی شہات جبر زائل  
بومشکلی حله چوق صواشدی      اسلافدن طلمان عامل  
کوسترمدیلر بزه محقق      بویخنده برمتین دلائل  
صد شکرکه حل مشکل ایتدی      ذاتک کبی بر حکیم کامل  
حلال مشاکل بلاغت      کشف غوامض مسائل  
ای نام تو زیور زبانها      وی یاد تو زینت محافل  
بر تحفه که ایدمشدک احسان      بوعبد کینه اولدی واصل  
اول هدیه جان بهایه دیرسم      شایسته در احسن الرسائل  
عاجز در انک تشکرندن      بوبنده یزبان و جاهل  
سن کندی بیوک لککله ایتدک      بونجه بنی التفات نائل  
بن قنده اوالفت قند      بالله دکم اولطفه قابل  
حقا بنی محو صرف قیلدی      ذاتکده کی اول نکو خصائل  
دنیا ده کورلماش بواصلا      برقطرہ به بحر اید [ تمایل ]  
یاخفص جناح برله خورشید      برذرہ به ایلہ [ تقابل ]  
یارب بونه حلم ونه تواضع      یارب بونه علم ونه فضائل  
تصدیقی براق دعا قیل اختر      بوخیر دعادن اولمه غافل  
الطاف جلیلی خداوند      ایتسون سکا هر زمانده شامل  
اولسون بزه چوق مؤلفاتک      زیب ید وزینت انامل

صکره مهدی افندی بکا : سز بایلیکه دائر عکاده کی ظواهر  
حالی حکایه ایدیورسه کزینده سزه شو کتابک بایلیکه متعلق محتویاتی  
وتحقیقات و تدقیقاتی ارانه ایدرم دیهرک یاننده بولنان برکتابی ویردی.  
بوکتاب ، ایران رئیس حکمائی میرزا محمد مهدی خانک ۱۳۲۱ سنه  
هجریه سنده مصرده طبع ایدلمش «مفتاح باب الابواب» نام عربجه بر اثر ایدرم.  
مؤلف کتاب ، باب تلقیب اولنان مؤسس مسالک میرزا علی  
محمدک نبوت ادعاسنه قیام ایدلمش اولدیغی سویله یور . متبی مذکور  
ایله بعض اجله اتباعک تراجم احوالی و بونلرک بو صحیفه لرده نقل  
و حکایه سنندن خامه تحریرک ابا ایلدیکی اقوال و معتقداتی عنعنہ سی  
وبعض وثیقہ لر علاوه سیله یازیور . بابک کویا اسلوب کلام الله تعالید  
سویلمش اولدی بی بعض عجائب و غرائب عبارده لرده ذکر ایتمش .  
کتابی اوقوینجه مندرجاتی جرح و ابطال ایدمک سلاح مدافعه به  
مالک اولمديغمدن لال و ابکم قالدیم .

برکت زاده اسماعیل حق

بقیه سی وار

مکتوب

(صراط مستقیم) ک صوتک نسخہ سنده کی «یاد ماضی» ده عکایه  
دائر اعطا بیوریلان معلومات صرہ سنده «کبری» صوبی حقندہ  
از جمله : برکت ویرسون بز اوراده ایکن حکومت محلیه نک برخیلی  
مدت خواب کرانه طالمان اولان عزم و همتی اوایندی ده خارجدن

طاش کونکرک کتوردیلرک صو کافی السابق شهره قدر اسالہ ایدلدی ،  
فقرہ سی مصادف نظر عاجزانم اولدی .

بو همت مشکوره صرف پدر مرحومه راجع اولمسنه و خاکپا  
یکزله صوتک تشریفده ایسه عکایه دائر بعض نقاط سؤال و استکناه  
بیورلمسنه بنسائ تنویر افکار عالیترینه خدمت ایدر امیدیلہ کبری  
صوبینه دائرده بروجہ زیر عرض معلوماتی وجیبه دن عد ایلدم .

پدرم مصطفی ضیا پاشا مرحوم عکایه مواصلتده کبری صوبی  
عکایه جاب و اسالہ ایلیمک اوزره سنه لردنبری تشکیل ایدلمش بر  
قومیسون بولمشدی . ظاهراً صوبی بر آن اول عکایه جلیه مأمور  
اولان اشبو قومیسونک حقیقت حالده رئیس وکاتی بویوزدن آلمده  
اولدقلری ضم معاشدن ، ویرلیردن مرکب اعضاسیده هر بری مالک  
اولدقلری قرقر الیشر مرکله هر کون نعمین نهرینک آجی صوبی  
قصبه به طاشیتہرق فقرای اهلینک اوسایده برچوق باره سنی درجیب  
ایتمکدن محروم قالمق ایچون ایشی سورنجمده برافه رق الی ماشاه  
تطویل و تمویقه جالیشدیغنی تحقیق ایتہ سی اوزرینه ایلک اجرا آتی  
قومیسون لگو ایتدرمک اوامش و کندوسی بالذات نظارت ایدمک  
بش آلتی آی طرفده و «یاد ماضی» ده اشارت بیوردیفکر و جهله  
بهجه دن عکایه قدر اولان قسمی ده جسم طاش کونکرکله اکال  
واسالہ به موفقیت حصوله کلشدر .

مصطفی نادر

## مدیر فکر

قامیل فلاماریون (طبیعتده خالق) نامنده کی اثرنده دیورک :  
«هر زمان اسلافک ذات باری حقنده کی فکرلری بولندقلری دورک  
سویه عرفانیله متناسب ایدی .»

حال بو مرکزده اولور ، عقلک جناب حق توصیف ایچون  
بوله بیله جکی هر وصف اونک مقام صمدیتندن مرحله لرجه ، دنیا لرجه  
اشاغیده قالیرسه ، دهاطوغریسی آرهدن آز بروقت کچوبده عظمت  
الهی ناطق اولان علم بر آز دها ترقی ایتدیکی زمان ماضیده کی  
عقل ایله تصور ایدیلان او صاف مستقبله کی عقلک حضورنده اک  
واپسین بر درک به اینرسه آرتق فصل اولورده انسان کال اللهک  
بوتون کالاتک فوقسنده اولدیغنه اعتقاد ایتز ؟ فصل اولورده ذات  
الهیسنی بزه قارشئ مستور بولندیران پردہ لری شو قیصه عقل ایله  
قالدیرمه به هجوم ایتہ نک عفو اولماز بر جرأت اولدیغنی ، هر فطرت  
سلیمه صاحبه دوشن وجیبه نک ایسه وجود باری حقنده کی حس  
وجدانیسیله اکتفا ایدمک ذاتی ادراک خصوصنده کی عجزینی اقراره  
منحصر قاله جقی آکلاماز ؟

ایشته اسلامده تنزیه باری بو صورته درک دیانت فطریه اصحابیده  
سرالسراری مشرق ارواح و انواری شوبله طورسون ، شو محسوس اولان  
ماده نک سرینی احاطه ادعاسنک بیله برجهل شین آور اولدیغنی علوم  
طبیعیہ لری دلائیلہ کوردکدن صوکره عین نقطه تنزیه رجوع ایتشلردر .